



Doctor of Philosophy in Social Sciences Association
Ramkhamhaeng University

การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย The Management of the Elder Welfare in Thailand

กัญญาณัฐ ไพคำ¹

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาลักษณะนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุของภาครัฐในประเทศไทยในปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญของนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุที่มีผลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากหัวหน้าชมรมและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ 7 ชมรม ชมรมละ 6 คน รวมจำนวน 42 คน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญของนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุที่มีผลต่อการบริหารจัดการผู้สูงอายุในประเทศไทยมี 4 ประการ ได้แก่ 1) การจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลงานด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ 2) การสนับสนุนให้มีชมรมผู้สูงอายุในชุมชนที่เข้มแข็ง 3) การสร้างเครือข่ายการทำงานด้านผู้สูงอายุ การใช้ทรัพยากรและข้อมูลด้านผู้สูงอายุร่วมกันอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 4) การพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่นให้มีความรู้ ความเข้าใจ การดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้ทำงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและผลประโยชน์ที่ผู้สูงอายุได้รับตามกฎหมาย

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ สวัสดิการผู้สูงอายุ กองทุนสวัสดิการชุมชน

¹ นักศึกษาปริญญาเอก คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

Abstract

As the Qualitative Research, the Study on The Management of the Elder Welfare in Thailand. aims to 1) study elder welfare policies of a public sector in Thailand; 2) study factors of elder welfare policies affecting elder welfare management in Thailand; and 3) study problems, obstacles and recommendations benefiting to improvement of elder welfare management in Thailand.

From the research results, it was found that influence of elder welfare policies affecting elder welfare management in Thailand comprised 4 items as the following: 1) systematic establishment of elder care organizations, 2) elderly club support in strong communities, 3) building of integrated network of operation, resource usage and data among related organizations; and 4) development of local personnel in terms of eldercare knowledge and understanding to ensure efficient operation, and to provide knowledge on legal rights and benefits.

Keywords : Management , Elder Welfare , Community Welfare Fund

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากที่ลักษณะประชากรสูงอายุมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของกลุ่มผู้สูงอายุวัยปลาย และมีแนวโน้มการย้ายเข้าสู่เขตเทศบาลของผู้สูงอายุขึ้น ลักษณะของสังคมเมืองจะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากชนบท การรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมทางสังคม การดูแลทางสังคมจะมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อยมากขึ้น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีบทบาทมากขึ้นในการประสาน จัดตั้งและส่งเสริมกลุ่มย่อยเหล่านี้ให้สามารถดูแลกันในชุมชน สร้างกลไกร่วมในชุมชน เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อการดูแลทางสังคมโดยส่งเสริมบทบาทของภาคประชาสังคม อาสาสมัครในการบริการ แต่จะเห็นว่า ในเขตชุมชนเมือง และชุมชนรอบนอกยังมีความแตกต่างกันมาก เนื่องมาจากสภาพความเป็นชุมชนเมืองไม่เอื้อเกิดการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุ และการช่วยเหลือกันในละแวกบ้านผู้สูงอายุ ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับสภาพผู้สูงอายุและสภาพแวดล้อม ของชุมชนที่อยู่อาศัย

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุในประเทศไทย เกิดจากปัญหาทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ ความรู้ สังคม สังคม จิตใจ ครอบครัว และค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง (กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย สำนักส่งเสริมสุขภาพ, 2554) โดยจะเห็นว่าปัญหาของผู้สูงอายุที่เป็นสาเหตุหลักๆ น่าจะมีอยู่ 3 ประการ คือ 1) ปัญหาด้านสังคม 2) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และ 3) ปัญหาด้านกายภาพของผู้สูงอายุ เมื่อผู้สูงอายุตกอยู่ในสภาพที่ต้องการผู้ดูแลสมาชิกของครอบครัว จึงต้องเข้ามาพึ่งพิง แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันโครงสร้างของครอบครัวได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต โดยมีขนาดครัวเรือนลดลง

ทำให้ครอบครัวมีความอ่อนแอจนไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2549) จากปัญหาข้างต้น รัฐบาลและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงได้ตระหนักถึงความเข้มแข็งของประชาชน ครอบครัว และชุมชนว่ามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตและความเข้มแข็งของประชาชนมากกว่าการให้บริการจากสถาบัน ดังนั้น แนวนโยบายด้านผู้สูงอายุจึงมุ่งเน้นการเสริมสร้างระบบบริการที่จะให้ผู้สูงอายุได้อยู่ในครอบครัวและชุมชน โดยนำแนวคิดการใช้ชุมชนเป็นพื้นฐานมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุให้สามารถอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีความสุข ทั้งสุขภาพและสุขใจตามอัตภาพ และลดการพึ่งพิงจากบริการภายนอกมาช่วยกับการใช้ครอบครัวเป็นพื้นฐานที่มุ่งเน้นการให้การดูแลในครอบครัว แต่จากการติดตามประเมินผลการถ่ายโอนภารกิจด้านสวัสดิการสังคมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ได้มีการส่งเสริมเท่าที่ควร ส่วนใหญ่จะเป็นการช่วยเหลือเฉพาะหน้าและการจ่ายเบี้ยยังชีพเท่านั้น สาเหตุสำคัญเนื่องมาจากยังขาดรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ (ภุชงค์ เสนานุช และคณะ, 2552)

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งสนใจต่อประเด็นศึกษาปัญหา และปัจจัย รวมถึงแนวทางการเพิ่มบทบาทแก่องค์กรชุมชนด้านผู้สูงอายุให้เป็นแกนหลักในการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานทางด้านสาธารณสุขที่กำหนดให้มีการจัดตั้งและพัฒนาองค์กรชุมชนด้านผู้สูงอายุผ่านเกณฑ์สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ จึงทำการศึกษาแนวทางการบริหาร

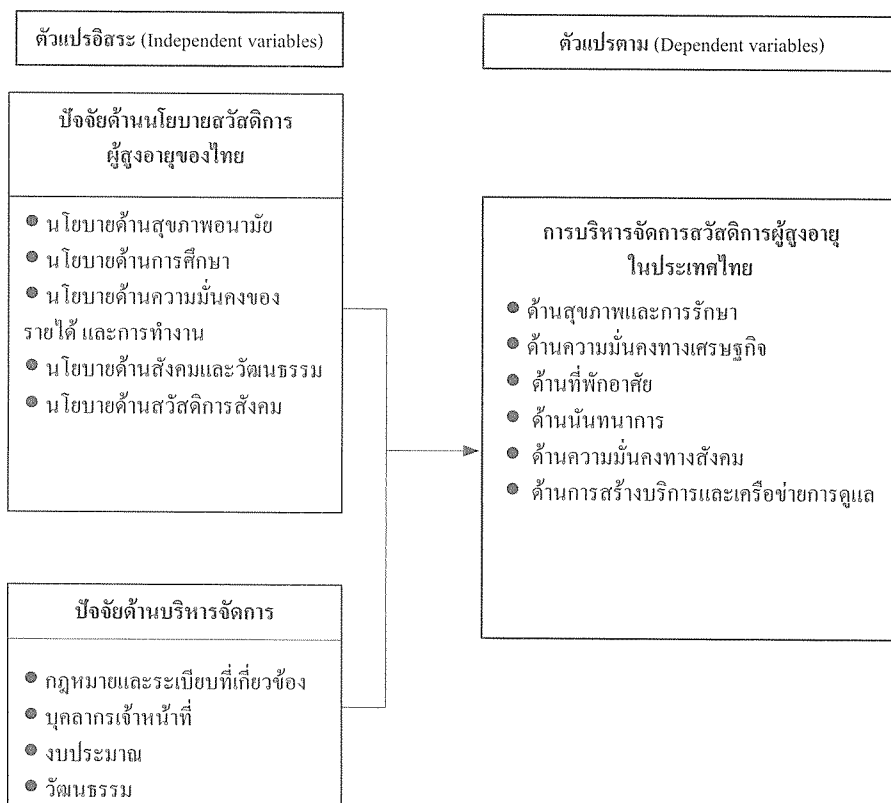
จัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในองค์กรชมรมด้านผู้สูงอายุ ซึ่งคำตอบที่ได้จากการวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย มาตรการ และการจัดการบริการขั้นพื้นฐานและสวัสดิการต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นการใช้ชุมชนเป็นพื้นฐานอย่างเป็นรูปธรรมในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาลักษณะนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุของภาครัฐในประเทศไทยปัจจุบัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ดังต่อไปนี้



วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. วิธีวิจัย

1.1 การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Document Analysis) เป็นการศึกษาจากข้อมูลหลักฐานต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว (Unobtrusive measures) ใช้แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ทั้งเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร บทความ กิจกรรม รายงานต่างๆ เพื่อนำมาสังเคราะห์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

1.2 การวิจัยภาคสนาม (Field Research) ด้วยการสัมภาษณ์โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Formal Interview) สำหรับประธานองค์กรชมรมผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุจากการสังเกต (Observation) ซึ่งเป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุในองค์กรชมรมผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามแบบตัดขวาง (Cross Sectional Studies) คือ เป็นการเก็บข้อมูลในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเพียงครั้งเดียว

2. เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เน้นการเก็บข้อมูลเชิงลึกที่ใช้หลักการของความหลากหลาย ด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation Check) โดยมีวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview) เนื้อหาของการสัมภาษณ์เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ 2) การสังเกตสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ในประเด็นที่ศึกษาจากพื้นที่ทำงานจริงเพื่อเป็นข้อมูลยืนยันความ

ถูกต้องอีกทางหนึ่ง และ 3) การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ในแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อมูลที่รวบรวมไว้แล้วหรือข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary Data)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้ใช้เวลา 5 เดือนในการเก็บข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ และแหล่งทุติยภูมิ ในช่วงเดือนตุลาคม 2556 – กุมภาพันธ์ 2557

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุของภาครัฐในประเทศไทยปัจจุบัน มีลักษณะนโยบายดังนี้ (1) นโยบายด้านสุขภาพอนามัย มีการช่วยให้สมาชิกของชมรมดูแลสุขภาพของตนเอง ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจให้อยู่ในสภาพที่ดีที่สุด โดยชมรมผู้สูงอายุจะเชื่อมประสานบริการด้านสุขภาพอนามัยจากแหล่งอื่นมาให้บริการแก่สมาชิกในชมรมซึ่งบริการครอบคลุมนโยบายสุขภาพอนามัย (2) นโยบายด้านการศึกษา เป็นนโยบายที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เข้าถึงความสามารถในการเรียนรู้ของตน ตลอดจนการจดจำและเรียนรู้ข้อเท็จจริงที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิต (3) นโยบายด้านความมั่นคงของรายได้และการทำงาน เป็นนโยบายที่ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าเขาเองเป็นผู้มีคุณค่า และยังสามารถกระทำได้บางอย่างได้ด้วยตนเองอยู่ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมและมีประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุ (4) นโยบายด้านสังคมและวัฒนธรรม นโยบายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอโอกาสสำหรับการรื่นเริงเพื่อความสุขสวาม และสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน สร้างการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นเพื่อสอดคล้อง

กับสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ สร้างการพัฒนาบุคลิกภาพ และทักษะในการติดต่อสื่อสารโดยภาพรวมนโยบายนี้มุ่งเน้นเสริมสร้างการปรับตัวทั้งทางสังคมและจิตใจแก่ผู้สูงอายุและ (5) นโยบายสวัสดิการสังคม เป็นนโยบายที่ภาครัฐรับผิดชอบโดยตรงในการให้บริการเฉพาะราย (Case Work) หรือ การบริการกลุ่ม (Group Work) นโยบายด้านนี้เน้นเรื่องการพบปะกันทางสังคม การตอบสนองต่อความต้องการทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุ และการให้คำปรึกษาแก่ผู้สูงอายุที่ตกอยู่ในความทุกข์และปัญหาในด้านการดำเนินชีวิต รวมทั้งการประเมินวินิจฉัยสภาพปัญหาเมื่อตัดสินใจต่อบริการที่ผู้สูงอายุควรได้รับ และการส่งต่อไปรับบริการยังแหล่งอื่น

สำหรับในประเด็นที่นโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุที่มีผลต่อการบริหารจัดการผู้สูงอายุในประเทศไทยมี 4 ประการ ได้แก่ 1) การจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลงานด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ 2) การสนับสนุนให้มีชมรมผู้สูงอายุในชุมชนที่เข้มแข็ง 3) การสร้างเครือข่ายการทำงานด้านผู้สูงอายุ การใช้ทรัพยากรและข้อมูลด้านผู้สูงอายุร่วมกันอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 4) การพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่นให้มีความรู้ ความเข้าใจ การดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้ทำงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและผลประโยชน์ที่ผู้สูงอายุได้รับตามกฎหมาย นอกจากนี้แล้วการวิจัยยังพบว่า การนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปใช้ในการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทยมีปัญหาอุปสรรคในเรื่องของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง บุคลากรเจ้าหน้าที่งบประมาณและวัฒนธรรม

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษา ปัญหาของผู้สูงอายุประกอบด้วยปัญหาด้านสังคม ปัญหาด้านเศรษฐกิจและปัญหาด้านกายภาพ ดังนั้น การดำเนินงานในด้านผู้สูงอายุที่รัฐดำเนินการผ่านกลไก และเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงยังไม่สามารถครอบคลุมความต้องการของผู้สูงอายุในท้องถิ่นได้อย่างเพียงพอ ความต้องการพื้นฐานที่สำคัญของผู้สูงอายุที่เป็นความต้องการ คือ ต้องการคนดูแลยามเจ็บป่วย ต้องการการยอมรับจากครอบครัว การได้รับอาหารที่เหมาะสม อันเป็นความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นในเชิงจิตใจและกายภาพ ส่วนความต้องการด้านเศรษฐกิจ คือ ต้องการมีงานทำและมีรายได้เป็นของตนเอง และความต้องการด้านสังคม คือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา มีเพื่อน และการทำประโยชน์ต่อชุมชน สำหรับความต้องการบริการสวัสดิการสังคม ในชุมชน พบว่า บริการที่ผู้สูงอายุชนบทต้องการมากที่สุด คือ บริการเบี้ยยังชีพ และหน่วยดูแลสุขภาพ เคลื่อนที่ รองลงมา คือ บริการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ บริการส่งเสริม สุขภาพผู้สูงอายุ ส่วนบริการที่ผู้สูงอายุชนบทต้องการน้อย คือ การออกกำลังกาย การฝึกอาชีพ การศึกษาเรียนรู้ บ้านพักคนชรา และที่พักชั่วคราว ซึ่งความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุเหล่านี้สอดคล้องกับที่องค์การสหประชาชาติสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายที่ดีและมีความมั่นคงประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ประการคือ 1) สุขภาพร่างกาย 2) ความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน และ 3) การมีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวและชุมชน (กระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ, 2548ข, หน้า 8)

นโยบายสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ผลจากการศึกษาสามารถจำแนกได้เป็นความต้องการพื้นฐานเศรษฐกิจและสังคม ความเข้มแข็งของชุมชน ภาวะการเป็นผู้สูงอายุและความมั่นคงทางจิตใจ ความต้องการบริการ สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ พบประเด็นที่น่าสนใจ คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย และมีความมั่นคงทางจิตใจน้อย เป็นผู้ที่มีความวิตกกังวลมาก จะเป็นกลุ่มที่ได้รับบริการจากหน่วยงานน้อย และมีความต้องการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคมมากกว่าสวัสดิการด้านอื่นๆ ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ต้องการบริการสวัสดิการสังคมในด้านเบี้ยยังชีพ หน่วยดูแลสุขภาพเคลื่อนที่ ฅาปนกิจสงเคราะห์ บัตรทอง การช่วยเหลือจากชุมชน กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ บริการดูแลผู้สูงอายุ บริการส่งเสริมสุขภาพ บริการลักษณะต่างๆ นี้เป็นบริการที่เป็นความต้องการที่เป็นความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต ที่เน้นบริการทางกายภาพ จิตใจ การดูแลส่งเสริมสุขภาพจนถึงบริการเงินช่วยเหลือเมื่อเสียชีวิต กลุ่มที่ต้องการบริการลักษณะนี้เป็นกลุ่มผู้สูงอายุยากจนขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรด้านต่างๆ และขาดหลักประกันพื้นฐานของชีวิต ในขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านความมั่นคงทางจิตใจน้อย อันมีผลสืบเนื่องมาจากความมั่นคงทางครอบครัวจะต้องการบริการสวัสดิการสังคมในลักษณะที่ต้องการงานที่สร้างรายได้ ต้องการบ้านพักคนชรา หรือที่พักชั่วคราว ซึ่งแสดงถึงภาวะของผู้สูงอายุที่มีความมั่นคงทางจิตใจน้อย สุขภาพจิตอ่อนแอ ขาดที่พึ่งพิง ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ต้องการบริการที่สร้างความมั่นคงแก่ชีวิตในช่วงปลาย หากผู้สูงอายุขาดผู้ดูแล ขณะที่มิผู้สูงอายุอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนไม่มากนักเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีความต้องการทางสังคมมาก

และยอมรับภาวะการเป็นผู้สูงอายุของตนได้มาก ผู้สูงอายุกลุ่มนี้จะมีภาวะสุขภาพจิตดี และไม่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมเด่นชัด จะต้องการบริการเชิงสังคม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนผู้สูงอายุด้วยกัน เช่น ต้องการบริการข้อมูลข่าวสาร ชมรมผู้สูงอายุในวัด สถานที่พบปะพูดคุย และการศึกษาเรียนรู้ จะเห็นว่ารูปแบบความต้องการของผู้สูงอายุมีหลากหลาย และเปลี่ยนแปลงไปตามสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ สอดคล้องกับ Shu Yu (1995) ที่กล่าวว่า ผู้สูงอายุก็เหมือนประชากรกลุ่มอื่น มีความต้องการปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ต้องการความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับจากครอบครัว ชุมชน และสังคม

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย ควรจะมีการปรับปรุงดังนี้ 1) การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุด้านการพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุให้ทำงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและผลประโยชน์ที่ผู้สูงอายุได้รับตามกฎหมาย 2) การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุด้านสนับสนุนให้มีชมรมผู้สูงอายุให้ชุมชนที่เข้มแข็ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดเวทีสำหรับแสดงผลงาน / กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุเป็นประจำทุกปี 3) การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุด้านการสร้างเครือข่ายทำงานด้านผู้สูงอายุใช้ทรัพยากร และข้อมูลผู้สูงอายุร่วมกันอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) บริหารจัดการ

สวัสดิการผู้สูงอายุด้านการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลงานด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ โดยสนับสนุนให้ผู้ดูแลผู้สูงอายุร่วมจัดทา/สนับสนุนงบประมาณสำหรับใช้ในการดำเนินงานของหน่วยงานที่ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน 5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดให้มีบริการด้านสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุโดยคำนึงถึงหลักความต้องการของผู้สูงอายุ และควรนำแนวคิดพื้นฐานของการจัดบริการสาธารณะ 6) หน่วยงานภาค

รัฐทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นจากส่วนกลาง หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการดำเนินงานควบคู่กันไปและคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดให้แก่ผู้สูงอายุ และ 7) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดทาแผนพัฒนาผู้สูงอายุเป็นรายปีเพื่อทราบถึงปัญหา ความต้องการของผู้สูงอายุ แล้วนำมากำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนางานสวัสดิการสังคมให้ผู้สูงอายุต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ภุขงค์ เสนานุช และคณะ. (2552). การติดตามประเมินผลการถ่ายโอนภารกิจสถานสงเคราะห์คนชราและศูนย์บริการผู้สูงอายุและการเตรียมความพร้อมก่อนการถ่ายโอน ภารกิจสถานสงเคราะห์คนพิการ และสถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่ง. กรุงเทพมหานคร: กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ . (2548). คู่มือแนวทางการจัดตั้งและดำเนินการคลินิกผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย สำนักส่งเสริมสุขภาพ (2554). การดำเนินงานการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้าน. กรุงเทพมหานคร : กลุ่มอนามัยผู้สูงอายุ.
- กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย สำนักส่งเสริมสุขภาพ (2554). การเปลี่ยนแปลงและเตรียมตัวเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ. ค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2554, จาก <http://hp.anamai.moph.go.th/soongwai/statics/health/prepared/topic001.php>.
- ศิริพัฒน์ ยอดเพชร. (2549). ระบบการดูแลระยะยาวในครอบครัวสำหรับผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Shu Yu. (1995). A Study on Function for Independent Kiveing among the Ekderly in Community. *International Journal of Nursing Studies*, 45(6), 869-878